

Sygn. akt I ACa 488/14

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 18 czerwca 2014 r.

Sąd Apelacyjny w Krakowie – Wydział I Cywilny

w składzie:

Przewodniczący:	SSA Elżbieta Uznańska
Sędziowie:	SSA Grzegorz Krężolek SSO del. Barbara Baran (spr.)
Protokolant:	st.sekr.sądowy Beata Lech

po rozpoznaniu w dniu 18 czerwca 2014 r. w Krakowie na rozprawie

sprawy z powództwa (...) Sp. z o.o. w Z.

przeciwko W. S.

o zapłatę

na skutek apelacji strony powodowej

od wyroku Sądu Okręgowego w Kielcach

z dnia 22 stycznia 2014 r. sygn. akt VII GC 298/13

uchyla zaskarżony wyrok i sprawę przekazuje Sądowi Okręgowemu w Kielcach do ponownego rozpoznania i orzeczenia o kosztach postępowania apelacyjnego.

Sygn. akt I ACa 488/14

UZASADNIENIE

Strona powodowa (...) Spółka z o.o. z siedzibą w Z. domagała się zasądzenia kwoty 174 534,03 zł od pozwanego W. S. z ustawowymi odsetkami od dnia doręczenia odpisu pozwu oraz kosztów procesu. Na uzasadnienie żądania podano, że strona powodowa ma wierzytelność wobec spółki z o.o. (...) z siedzibą w Ł., wynikającą z wyroku Sądu Apelacyjnego w Krakowie sygn. I ACa 895/11 z dnia 14 października 2011 r. w toku postępowania egzekucyjnego nie udało się tej wierzytelności zaspokoić a postanowieniem z dnia 28 listopada 2012 r. Sąd Rejonowy w Kielcach ogłosił upadłość spółki z możliwością układu. Pozwany jest prezesem zarządu spółki a niniejsze powództwo zostało wytoczone na podstawie art. 299 k.s.h. Ze sprawozdania nadzorcy sądowego wynika, że spółka ta utraciła płynność finansową już na początku 2011 r., zaś w toku postępowania upadłościowego strona powodowa niewątpliwie nie odzyska co

najmniej 35 % swojej wierzytelności wobec spółki. Pozew przeciwko prezesowi zarządu obejmuje taką właśnie część wierzytelności, posiadanej przez stronę powodową wobec w/w spółki.

Pozwany wnosił o oddalenie powództwa i zasądzenie kosztów procesu zarzucając, że powództwo jest przedwczesne, bowiem nie wiadomo na obecnym etapie, czy rzeczywiście egzekucja wobec spółki (...) będzie bezskuteczna. Ponadto pozwany podniósł okoliczności wskazujące na zgłoszenie przezeń wniosku o upadłość spółki we właściwym czasie.

Zaskarżonym wyrokiem Sąd Okręgowy w Kielcach oddalił powództwo. Ustalił, że pozwany od 1 stycznia 2011 r. pełnił funkcję prezesa zarządu spółki (...) -Ubojnia sp. z o.o. w Ł.. Wyrokiem z dnia 14 października 2011 r. sygn.. I ACa 895 /11 Sąd Apelacyjny w Krakowie uwzględniając roszczenie restytucyjne powoda nakazał spółce (...) zwrot wyegzekwowanej od powoda kwoty 498 668,67 zł. Powód wszczął postępowanie egzekucyjne, ale postanowieniem z dnia 1 lutego 2013 r. zostało ono zawieszona przez komornika wobec złożenia w dniu 19 listopada 2012 r. przez pozwanego do Sądu Rejonowego w Kielcach wniosku o ogłoszenie upadłości spółki z możliwością zawarcia układu. Postanowienie o ogłoszeniu upadłości zapadło w dniu 28 listopada 2012 r. w sprawie V GU 56/12 a w październiku 2013 r. sąd zmienił opcję układową na likwidacyjną. Obecnie postępowanie upadłościowe się toczy, jest ustalona prawomocnie lista wierzytelności, na której pod pozycją 29 znajduje się przedmiotowa wierzytelność powoda. W toku postępowania nadzorca sądowy złożył spis inwentarza, z którego wynika, że wartość składników majątkowych wchodzących w skład masy upadłości wynosi 8 612 543,81 zł.

Sąd stwierdził, że powództwo nie jest zasadne. Powód wykazał, że jest wierzycielem upadłej spółki i że jego wierzytelność nie została zaspokojona. Jednakże nie wykazał on zdaniem Sądu, że egzekucja wobec spółki jest bezskuteczna i w jakim stopniu. Bezskuteczność utożsamiana z niepozostawiającą wątpliwości nieściągalnością wierzytelności od spółki może być wykazana za pomocą różnych środków dowodowych – nie tylko postanowieniem komornika o umorzeniu egzekucji wobec jej bezskuteczności, ale także na podstawie przebiegu postępowania upadłościowego. W niniejszej sprawie sąd ocenił, że są widoki na uzyskanie majątku w postępowaniu upadłościowym, potrzebnego na zaspokojenie wierzycieli. Zatem to wyniki upadłości likwidacyjnej zdecydują o tym, czy można mówić o bezskuteczności egzekucji. Samo wszczęcie tego postępowania i oświadczenia nadzorca o tym nie przesądzają.

Apelację od powyższego wyroku złożyła strona powodowa, zarzucając naruszenie prawa materialnego w postaci art. 299 k.s.h. poprzez jego błędną wykładnię i przyjęcie, że o bezskuteczności egzekucji decydować mają wyniki postępowania upadłościowego, podczas gdy okoliczność tę można wykazać wszelkimi dostępnymi środkami dowodowymi. Zarzucono także naruszenie art. 299 k.s.h. w zw. z art. 6 k.c. poprzez niewłaściwe zastosowanie i przyjęcie, że częściowej bezskuteczności egzekucji nie wykazano, a tymczasem z dowodów oferowanych przez powoda okoliczność ta wynika.

Apelująca zarzuciła także naruszenie art. 224 § 1 k.p.c. poprzez zamknięcie rozprawy mimo nieprzeprowadzenia dowodów i nieudzielenia głosu stronom, art. 217 § 1 w zw. z art. 227 i 232 k.p.c. poprzez zignorowanie części wniosków dowodowych powódki, art. 236 k.p.c. w zw. z art. 217 § 1, 232, 235 § 1 i 328 § 2 k.p.c. poprzez zaniechanie wydania postanowień dowodowych, art. 233 w zw. z 227, 232, 244 § 1 i 2, 252 i 328 § 2 k.p.c. poprzez przekroczenie granic swobodnej oceny zebranego materiału dowodowego a w konsekwencji niewłaściwe ustalenia faktyczne.

W oparciu o powyższe zarzuty strona powodowa domagała się uchylecia zaskarżonego wyroku i przekazania sprawy do ponownego rozpoznania sądowi I instancji.

W odpowiedzi na apelację pozwany wniósł o jej oddalenie i zasądzenie kosztów postępowania odwoławczego, podtrzymując swoje stanowisko wyrażane dotychczas w procesie. Zarzucił, że spółka w upadłości posiada majątek wystarczający na zaspokojenie powoda. Podniósł, że jego zdaniem postępowanie zostało przeprowadzone prawidłowo.

Sąd Apelacyjny zważył, co następuje:

Apelacja strony powodowej jest zasadna i prowadzić musi do uchylecia zaskarżonego orzeczenia.

Przede wszystkim zwrócić należy uwagę na fakt, że takie ustalenia faktyczne, jakich dokonał sąd, są w istocie przytoczeniem bezspornych pomiędzy stronami okoliczności: nie ma sporu co do funkcji pozwanego w spółce (...), przebiegu postępowania egzekucyjnego wszczętego przeciwko tej spółce, działań sądu w postępowaniu upadłościowym w zakresie opisanym w uzasadnieniu wyroku. Nie spierają się także strony co do faktu złożenia przez nadzorcę sądowego sprawozdania i spisu inwentarza o określonej treści. Nie było zatem potrzeby przywoływania dowodów na powyższe okoliczności.

Strona powodowa zawarła natomiast w pozwie i w piśmie procesowym z dnia 9 stycznia 2014 r. szereg wniosków dowodowych, co do których sąd I instancji nie zajął żadnego stanowiska, w tym między innymi co do wniosków o dopuszczenie dowodów z akt postępowania sądowych i poszczególnych dokumentów znajdujących się w tych aktach na okoliczności istotne zdaniem powoda dla rozstrzygnięcia i sporne pomiędzy stronami. Sąd Okręgowy nie wydał żadnego postanowienia dowodowego, tymczasem taka czynność jest formalną podstawą przeprowadzenia dowodu. Podstawą ustaleń faktycznych mogą być tylko dowody prawidłowo przeprowadzone. Odniesienie się do wniosków stron jest obowiązkiem procesowym sądu w tym znaczeniu, że musi albo uwzględnić wnioski i dowód przeprowadzić, albo oddalić wnioski (zob. Komentarz do K.p.c. H. Doleckiego – LEX i wyroki SN: z 23 stycznia 2008 r., II PK 125/07, OSNP 2009, nr 5-6, poz. 66; z 15 stycznia 2010 r., I CSK 197/09, Lex nr 564749). Niewydanie postanowienia dowodowego stanowi naruszenie prawa procesowego - bierność sądu wobec wniosku dowodowego strony jest uchybieniem, o jakim mowa w art. 232 k.p.c., mogącym mieć wpływ na wynik sprawy (orzeczenie SN z 26 września 1966 r., II CR 314/66, OSNCP 1967, Nr 2, poz. 39). Można przyjąć, że uchybienie to nie ma wpływu na wynik sprawy tylko wówczas, gdy mimo to można skontrolować rozumowanie sądu a orzeczenie poddaje się kontroli instancyjnej.

W niniejszej sprawie nie sposób ocenić motywów, jakimi kierował się sąd w odniesieniu do wniosków dowodowych strony powodowej. Oceniając zawartość uzasadnienia wyroku, sporządzonego w sprawie także nie można doszukać się stanowiska w tej kwestii. Sąd wypowiedział się jedynie o wnioskach strony pozwanej, które miały na celu wykazanie, że pozwany jest wolny od odpowiedzialności na podstawie art. 299 k.s.h.

Wymogi, jakie ma spełniać uzasadnienie wyroku zawarte są w art. 328 § 2 k.p.c. a art. 233 k.p.c. wskazuje, jakie obowiązki ma sąd orzekający. Sąd Apelacyjny w Szczecinie w sprawie I ACa 62/13 wskazał, że sąd ten ma obowiązek:

- po pierwsze - wszechstronnego rozważenia zebranego w sprawie materiału,
- po drugie - uwzględnienia wszystkich dowodów przeprowadzonych w postępowaniu,
- po trzecie - skonkretyzowania okoliczności towarzyszących przeprowadzeniu poszczególnych dowodów mających znaczenie dla oceny ich mocy i wiarygodności,
- po czwarte - wskazania jednoznacznego kryterium oraz argumentacji pozwalającej wyższej instancji i skarżącemu na weryfikację dokonanej oceny w przedmiocie uznania dowodu za wiarygodny, bądź też jego zdyskwalifikowanie,
- po piąte - przytoczenia w uzasadnieniu zaskarżonego orzeczenia dowodów, na których sąd się oparł i przyczyn, dla których innym dowodom odmówił wiarygodności.

Z takim stanowiskiem Sąd Apelacyjny w niniejszej sprawie w pełni się zgadza. Konsekwencją zastosowania się przez sąd do tych wszystkich obowiązków powinno być wyjaśnienie motywów rozstrzygnięcia w sposób umożliwiający kontrolę instancyjną zaskarżonego wyroku. Jeśli zaś uzasadnienie nie wskazuje dowodów, na których sąd się oparł i przyczyn, dla których innych dowodów nie dopuścił bądź uznał je za niewiarygodne – nie zawiera ono wystarczających danych, pozwalających na taką kontrolę.

Zasygnalizowanie na rozprawie apelacyjnej zaistnienia kolejnych faktów mających miejsce w postępowaniu upadłościowym potwierdza jedynie konieczność odniesienia się przez sąd I instancji do wniosków dowodowych strony powodowej i potwierdza braki uzasadnienia zaskarżonego wyroku.

Przepis art. 386 § 4 k.p.c. pozwala - w wypadku braku rozważenia wszystkich istotnych okoliczności, braku oceny przeprowadzonych dowodów i pominięcia mogących mieć znaczenie dla rozstrzygnięcia sporu dowodów zawnioskowanych przez strony – na uchylenie zaskarżonego orzeczenia i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania. W takiej sytuacji jak w niniejszej sprawie sąd odwoławczy nie ma obowiązku prowadzenia postępowania dowodowego.

Przy ponownym rozpoznaniu sprawy sąd I instancji przede wszystkim musi odnieść się do zgłoszonych przez strony wniosków dowodowych i jeżeli uzna je (bądź część z nich) za przydatne do rozstrzygnięcia sprawy, przeprowadzić dowody po wydaniu stosownych postanowień. W uzasadnieniu przyszłego orzeczenia winny znaleźć się wszystkie elementy, o jakich mowa w cytowanym wyżej art. 328 § 2 k.p.c.

Powyższe względy zadecydowały o uchyleniu zaskarżonego orzeczenia na podstawie art. 386 § 4 k.p.c.